

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Humane salmonellose overgedragen door reptielen

Feiten en cijfers

Lapo Mughini-Gras, DVM, PhD
Wilfrid van Pelt, PhD

2 december 2014

Salmonella en reptielen - basics

- *Salmonella* is een natuurlijke darmbewoner van reptielen en gekoloniseerde reptielen vertonen zelden symptomen
- *Salmonella* is geïsoleerd uit de cloacae, huid en terraria bij 50-90% van de als huisdier gehouden reptielen
(J Am Vet Med Assoc 1998,213:48-50; Vet Microbiol 2002,84:79-91; Acta Vet Scand 2014,56:7; Vet Microbiol 2005,110:285-91)
- Reptielen kunnen *Salmonella* via direct of indirect contact overdragen op de mens
- Reptiel-geassocieerde *Salmonella* infecties resulteren vaker dan andere *Salmonella* infecties in invasieve ziekte en ziekenhuisopname bij de mens, vooral bij jonge kinderen
(Euro Surveill 2008,13:pii18902; Zoonoses Public Health 2012,59:286-293; J Vet Emerg Crit Care 2010,20:31-45; Pediatr Infect Dis J 1995,14:955-9; MMWR 1999,48:1009-1013)

Salmonella en reptielen - types

- De meerderheid van de isolaten uit reptielen behoort tot de *Salmonella enterica* subspecies II, III en IV. Subspecies I, die vaak geassocieerd wordt met warmbloedige organismen, wordt ook veel geïdentificeerd bij reptielen omdat deze voor kan komen in reptielenvoedsel

Euro Surveill 2008,13:pii18902

Species	Subspecies	Mens	Dier
<i>enterica</i>	I <i>enterica</i>	Vaak	Vaak in zowel koud- als warmbloedige dieren
	II <i>salamae</i>	Zelden	Vaak in koudbloedige dieren
	III (<i>di</i>) <i>arizonae</i>	Zelden	Vaak in reptielen. Kan ziekte veroorzaken bij pluimvee en schapen
	IV <i>houtenae</i>	Zelden	Voornamelijk in reptielen
	VI <i>indica</i>	Zelden	Zelden
<i>bongori</i>	(V)	Zelden	Zelden

- Bij contact met reptielen is het risico op een infectie met een "reptiel-typische" *Salmonella* 4,2 keer groter en het risico op een "reptiel-atypische" *Salmonella* infectie 1,6 keer groter

Clin Infect Dis 2004,38:S253-261

Aantal *Salmonella* isolaten in Nederland

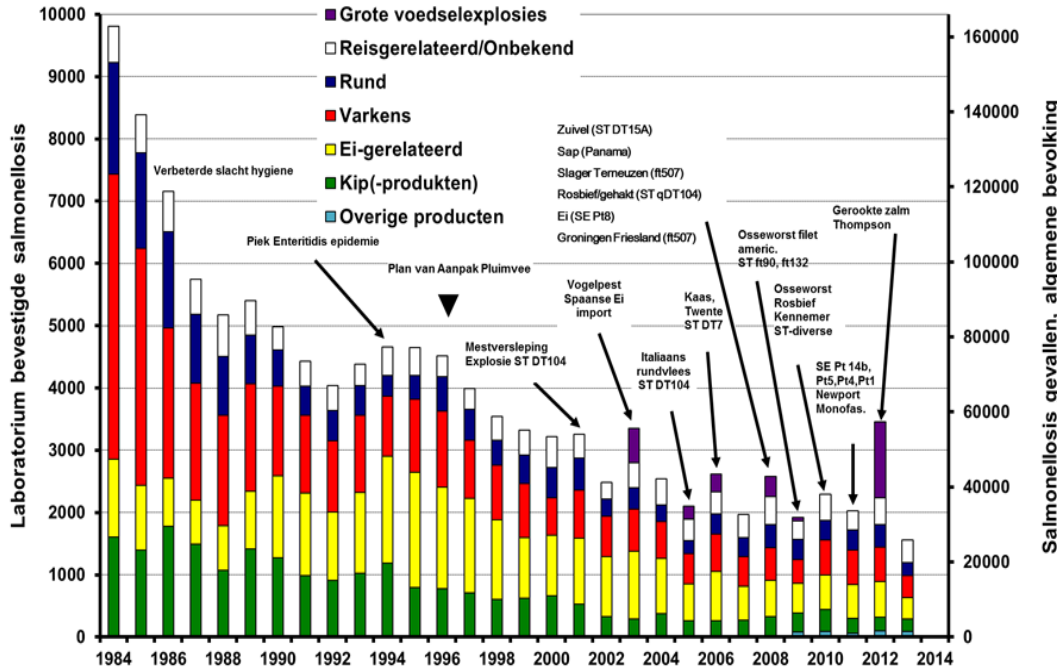
Subspecies	Serovar	Mens	Reptiel
<i>enterica</i> (I)	Typhimurium & monofasische variant	35693	61
<i>enterica</i> (I)	Enteritidis	23559	22
<i>enterica</i> (I)	Typhi	1193	-
<i>enterica</i> (I)	Paratyphi A/B/C	773	-
<i>enterica</i> (I)	Andere serovars	25676	858
<i>salamae</i> (II)		46	274
<i>arizonae</i> (IIIa)		18	186
<i>diarizonae</i> (IIIb)		62	576
<i>houtenae</i> (IV)		36	294
<i>bangori/indica</i> (V/VI)		2	3

Isolaten ontvangen en getypeerd bij het *Salmonella* Referentie laboratorium (RIVM/Cib) tussen 1984 en 2013 van mensen en reptielen

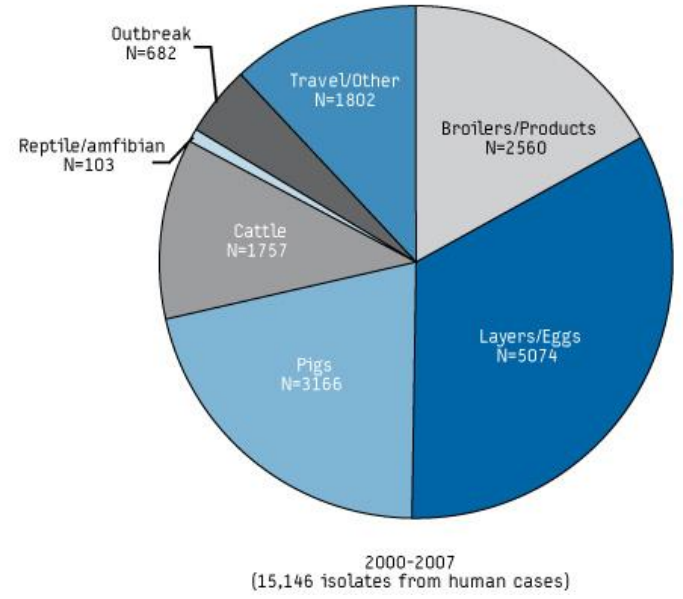
- Geen meldingsplicht in Nederland voor incidentele humane salmonellose gevallen en er wordt in de routine ook geen informatie over de (vermoedelijke) bron geregistreerd
- Het RIVM identificeert alle ingestuurde isolaten uit zowel de mens als uit dieren, levensmiddelen, diervoeders en het milieu
- Van 1984 tot 2013 heeft het RIVM 87050 *Salmonella*-isolaten van mensen en 2274 van reptielen getypeerd

Salmonella bronattributie in Nederland

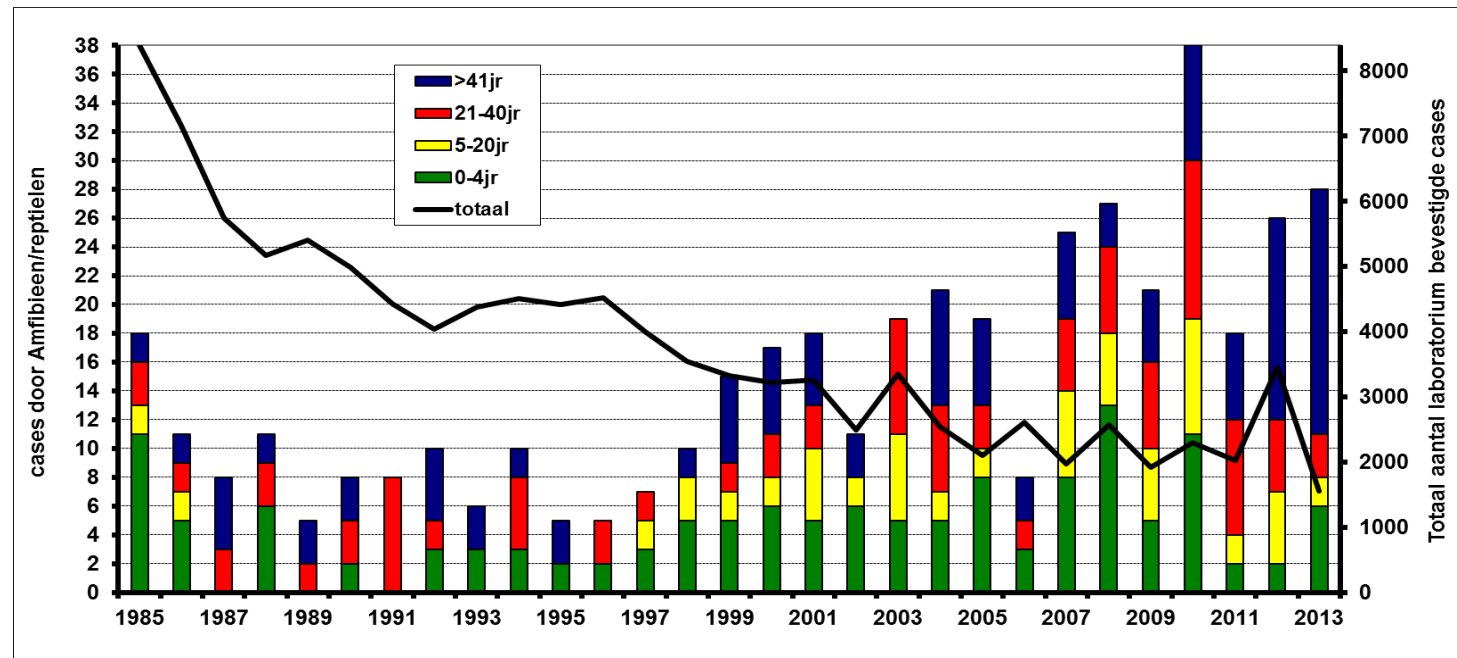
FIGURE
 Estimated source origin of human cases of salmonellosis in the Netherlands between 2000 and 2007, using attribution analysis of typing data (n=15,146 isolates)

Uit bronattributie van de humane salmonellose gevallen tussen 2000 en 2007 in Nederland blijkt dat ruim 1% kan worden toegeschreven aan reptielen
 Euro Surveill 2008,13:pii18902

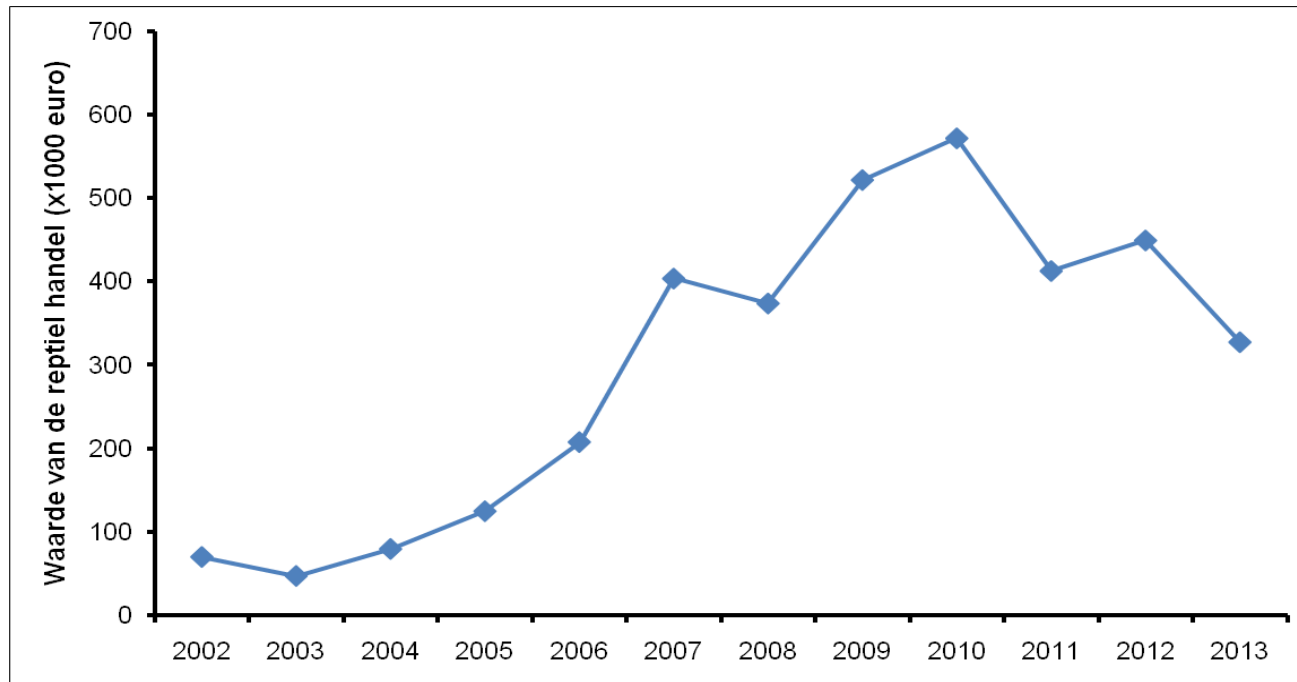
Salmonella bronattributie in Nederland

- Na 1997 ligt het aantal reptiel-toerekenbare gevallen hoger dan daarvoor
- In 2010 werd een piek gezien in het aantal van reptiel-toerekenbare gevallen
- Over vrijwel alle jaren lopen kinderen van 0 tot 4 jaar een bijna tweemaal zo hoog risico op *Salmonella* infectie als de andere leeftijdsgroepen
- In de laatste jaren is het aantal reptiel-toerekenbare gevallen in mensen ouder dan 40 jaar gestegen

Waarde van de reptielhandel in Nederland

Bron: Europese Commissie

- Tussen 2002 en 2013 verhandelde de Europese Unie een waarde van circa 98,4 miljoen euro aan levende reptielen, waarvan 3,6 miljoen euro (4%) wordt verhandeld naar Nederland. De omvang van de illegale handel is onbekend
- Er wordt in Nederland een stijgende trend gezien in verhandelde reptielen tot 2010 (het jaar van de piek in reptiel-toerekenbare gevallen)

Blootstelling aan “exotische dieren” in Nederland

Gezin&Gezondheid studie

- Blootstelling aan exotische dieren bij Nederlandse gezinnen met kinderen <4 jaar oud, 2012-2014 (n=8768)
  - 2.46% (95%CI: 2.15-2.81%)
- Blootstelling aan exotische dieren bij Nederlandse kinderdagverblijven, 2012-2014 (n=4418)
  - 2.44% (95%CI: 2.01-2.94%)

Dus... wat te doen?

- Het absolute aantal humane isolaten toe te schrijven aan reptielen is toegenomen, voornamelijk in mensen ouder dan 40 jaar
- Er is voldoende reden om nader vragenlijstonderzoek te doen op geleide van positieve bevindingen van "reptiel-typische" *Salmonella*

In de tussentijd...

- Mensen met een risico op infectie en complicaties moeten contact met reptielen voorkomen
- Reptielen zijn niet aan te bevelen als huisdier voor kinderdagverblijven
- Persoonlijke hygiëne en publiciteit van het potentiële risico
  - Na een openbaar onderwijs campagne in Zweden via de newsmedia, is de incidentie van reptiel-geassocierde gevallen gedaald met 42% (Emerg Infect Dis 2005,11:398-403)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
*Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Bedankt voor uw aandacht!

Dankwoord

Roan Pijnacker, RIVM (taalcorrecties)
Marteen Gilbert, UU (foto's)
RIVM Salmonella Referentie
laboratorium (gegevens)

lapo.mughini.gras@rivm.nl

2 december 2014

Interventies – de Amerikaanse beleving

- Begin jaren zeventig was in Amerika het houden van schildpadden als huisdier naar schatting verantwoordelijk voor ongeveer 18% van de salmonellose gevallen bij kinderen in de leeftijd van 1-9 jaar

(JAMA 1980,243(12):1247-1249)

- Dit leidde in 1975 tot een verbod op de verkoop van schildpadden met een schild korter dan 10 cm, waarna er een daling van 77% werd gevonden in de incidentie van schildpad-geassocieerde *Salmonella* serotypes

(JAMA 1980,243(12):1247-1249)

